



Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Πείθοντας, μεταπείθοντας, παραπείθοντας»

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ



**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014



ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρά Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr



Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Πείθοντας, μεταπείθοντας, παραπείθοντας.

Δημιουργός

Αντώνιος Μιχαηλίδης

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Λυκείου

Χρονολογία

Αύγουστος 2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Έκφραση-Έκθεση Α΄ Λυκείου, 1η ενότητα: Γλώσσα και γλωσσικές ποικιλίες.

III. Οπτικές της γλώσσας και

VII. Οργάνωση του λόγου.

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

-

Χρονική διάρκεια

4 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας και εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: [Titanpad](#)



Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Προαπαιτούμενες γνώσεις για τον διδάσκοντα και τους μαθητές αποτελούν η γνώση χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών (επεξεργαστής κειμένου Word, λογισμικό παρουσίασης Powerpoint), μια σύντομη ενημέρωση για τη λειτουργία του λογισμικού συνεργατικής συγγραφής κειμένου σε πραγματικό χρόνο από πολλούς χρήστες [Titanpad](#) και του διαδικτύου.

Προαπαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή της σχολικής μονάδας: Εργαστήριο πληροφορικής με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, με σύνδεση στο διαδίκτυο και βιντεοπροβολέα ή πέντε φορητούς υπολογιστές με δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο και βιντεοπροβολέα, στην περίπτωση που το σενάριο εφαρμοστεί στην αίθουσα του τμήματος.

Προεργασία εκ μέρους του δασκάλου:

1. Να προετοιμάσει τη χρήση του λογισμικού συνεργατικής συγγραφής μέσω του οποίου θα συνεργαστούν ανά δύο οι τέσσερις ομάδες.
2. Να προετοιμάσει και να διανεμίει είτε σε χαρτί είτε ηλεκτρονικά τα φύλλα εργασίας που θα επεξεργαστούν οι ομάδες των μαθητών.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με το συγκεκριμένο σενάριο προσεγγίζουμε ένα πολύτιμο εργαλείο για κάθε πολίτη του 21ου αιώνα, την πειθώ, τόσο ως εργαλείο στήριξης της προσωπικής γνώμης του μαθητή όσο και ως μέσο αποκωδικοποίησης και κατανόησης των στρατηγικών πειθούς που χρησιμοποιούνται στον δημόσιο αλλά και στον γραπτό λόγο, με τον



οποίο έρχεται σε καθημερινή επαφή ο σημερινός πολίτης. Σκοπός του σεναρίου είναι η ανακάλυψη και η διαφώτιση των στρατηγικών πειθούς καθώς και των ποικίλων οπτικών που συνειδητά ενέχει και επιβάλλει κάθε μορφή λόγου, γραπτού ή προφορικού. Απώτερος σκοπός μας καθίσταται η ανάπτυξη της ικανότητας του σημερινού μαθητή και αυριανού πολίτη να αποκωδικοποιεί, μελετώντας αυτές τις οπτικές και τις στρατηγικές πειθούς, τις προθέσεις και τις σκοπιμότητες των φορέων του δημόσιου λόγου και να μπορεί να διατηρεί την ελευθερία αποφάσεων και πρωτοβουλιών.

Το έργο των μαθητών στο συγκεκριμένο σενάριο έγκειται στην προσπάθεια προσέγγισης και αποδόμησης κειμένων με έντονο ιδεολογικό φορτίο, για να αποκαλυφθούν οι τρόποι στρέβλωσης και απόκρυψης της αλήθειας πίσω από εργαλεία, όπως το φορτισμένο λεξιλόγιο, η έντονη χρήση της εικόνας κτλ., ώστε να αποκτήσουν την ικανότητα να «διαβάζουν», χωρίς να χειραγωγούνται, κείμενα ποικίλων σκοπιμοτήτων. Εκτός από αυτήν την εξάσκηση της «ανάγνωσης» κειμένων, στο δεύτερο δίωρο το σενάριο στοχεύει στην καλλιέργεια της ικανότητας πειθούς μέσω της παραγωγής συγκεκριμένης επιχειρηματολογίας για οποιοδήποτε θέμα χρειαστεί στον ιδιωτικό, τον δημόσιο ή τον επαγγελματικό βίο των μαθητών μας. Κι αυτός ο στόχος συνδυάζεται με τη χρήση ενός εργαλείου συνεργατικής γραφής, ώστε να καταστούν ικανοί να συν-εργάζονται διομαδικά σε πραγματικό χρόνο.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον στο οποίο πλέον ζει και αναπτύσσεται ο σημερινός μαθητής είναι κρίσιμος στόχος η διαμόρφωση μιας νέας ταυτότητας, συστατικά της οποίας θα αποτελούν εργαλεία πρόσληψης, ανάλυσης και κατανόησης και τελικά κριτικής προσέγγισης των πληροφοριών που προσλαμβάνει με ρυθμό καταγιστικό από το κοινωνικό, το πολιτικό και το πολιτισμικό του ευρύτερα περιβάλλον. Αυτούς τους στόχους ικανοποιεί το σενάριο, επειδή στηρίζεται στην



κονστρουκτιβιστική παραγωγή γνώσης (Vygotsky) (Schunk 2010), η οποία θεωρεί τη γνώση μια κοινωνική κατασκευή και τη μάθηση κοινωνική διαδικασία. Με την προσέγγιση των συγκεκριμένων κειμένων που προτείνονται επιδιώκεται η καλλιέργεια της κριτικής προσέγγισης των κειμένων θεωρούμενων μέσα στο κοινωνικό και το πολιτικό τους περιβάλλον κι όχι αποκομμένων από τις προφανείς συνυποδηλώσεις που τους προσδίδει το όποιο περιβάλλον τους. Οι στόχοι αυτοί, αν ικανοποιηθούν, θα βελτιώσουν πολύ την επικοινωνιακή ικανότητα και θα μεταβάλουν την ταυτότητα του μαθητή.

Μεθοδολογικά, το σενάριο βασίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στη συνεργατική μάθηση, εκτός των επιστημονικών επιταγών που προαναφέρθηκαν, και για να καταστήσει τους μαθητές ενεργούς συμμετόχους στη διαδικασία μάθησης. Με την ενεργητική εμπλοκή του ο μαθητής θα μπορέσει ευκολότερα να μάθει μέσα από τη συνεργασία και από τις πειραματικές προσπάθειες και θα συνειδητοποιήσει τη διάσταση της παραγωγής κειμένων ως μιας δυναμικής και όχι στατικής διαδικασίας. Παιδαγωγικά, το σενάριο στον σχεδιασμό του δίνει έμφαση στο μαθητοκεντρικό σχολείο μέσω της ομαδοσυνεργατικής μάθησης και αναδιατάσσει τους ρόλους των εμπλεκόμενων στη μαθησιακή διαδικασία. Έτσι δίνει στον διδάσκοντα τον νέο ρόλο του συμβούλου, που στηρίζει και ενθαρρύνει χωρίς να χειραγωγεί και να ελέγχει ασφυκτικά τη διαδικασία μάθησης, και στους μαθητές τον νέο ρόλο του υπεύθυνου τόσο για την προσωπική του μάθηση όσο και για τη μάθηση των συμμαθητών του.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- Στόχος του σεναρίου είναι η απόκτηση γνώσεων σχετικών με τις τεχνικές και τις στρατηγικές πειθούς που χρησιμοποιούνται από τους φορείς κάθε λογής εξουσίας προκειμένου να ελέγχουν και να ετεροκατευθύνουν τους πολίτες.



- Ταυτόχρονα επιδιώκεται να διαμορφώσουν τα πνευματικά εκείνα εφόδια με τα οποία θα αναλύουν και θα αποδομούν κάθε προσπάθεια προπαγάνδας και χειραγώγησης.
- Να αναπτύξουν επιπλέον στάσεις κριτικής και ελέγχου των μηνυμάτων που εκπέμπονται από τα κέντρα εξουσίας και τα μέσα ενημέρωσης.
- Να μπορεί κατά συνέπεια κάθε μαθητής να διαχειριστεί τις πληροφορίες ταυτόχρονα με την ανίχνευση των προθέσεων που αποκρύπτονται ευφυώς και συνειδητά από τους φορείς των κέντρων εξουσίας και από τα ενημερωτικά μέσα.
- Να αναπτύξει την ικανότητα να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και να δοκιμάζει νέα μέσα και νέες μεθόδους αναζήτησης της αλήθειας.
- Να εμπλέκεται σε παραγωγή νέων κειμενικών ειδών πέρα από την παραδοσιακή «έκθεση», την αποσυνδεδεμένη και αποπλαισιωμένη από τη σύγχρονη και πολυποίκιλη πραγματικότητα.
- Να χρησιμοποιήσει τους νέους γραμματισμούς ως νέες πολυδύναμες δυνατότητες έκφρασης, παραγωγής ιδεών και παρέμβασής του στο κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με το σενάριο αυτό επιδιώκεται:

- Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τούς ποικίλους τρόπους χειρισμού της γλώσσας μέσω των οποίων διοχετεύονται λανθάνοντα μηνύματα πολιτικά, ιδεολογικά, διαφημιστικά κτλ.
- Να μπορέσουν να συνειδητοποιήσουν τη λειτουργία επιμέρους γλωσσικών στοιχείων (φορτισμένων επιθέτων, ασαφών και πομπωδών εκφράσεων) στην απόδοση των στρατηγικών πειθούς.
- Να καταστούν ικανοί οι ίδιοι οι μαθητές να χειρίζονται επιδέξια τη γλώσσα, ώστε να επιτυγχάνουν θετικά αποτελέσματα στις προσπάθειες



επιχειρηματολογίας και πειθούς σε ποικίλα κοινωνικά και πνευματικά περιβάλλοντα.

- Να μπορούν να παράγουν πολυτροπικά κείμενα προσαρμοσμένα στο εκάστοτε ακροατήριο.
- Να προσαρμόζουν εύστοχα το ύφος, ώστε να επιτελείται ο επιδιωκόμενος κάθε φορά στόχος.

Γραμματισμοί

Με το συγκεκριμένο σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να εξοικειωθούν με τον χαοτικό και γεμάτο εκφραστικές υπερβολές και ακρότητες λόγο του διαδικτύου (κριτικός γραμματισμός).
- Να μπορούν να διακρίνουν τους τρόπους με τους οποίους στον δημόσιο λόγο (μέσα ενημέρωσης, διαδίκτυο κτλ.) η γλώσσα μεταβάλλεται σε μέσο χειραγώγησης, προπαγάνδας και αποπροσανατολισμού (κριτικός γραμματισμός).
- Να συνειδητοποιήσουν ότι τα κείμενα εμπεριέχουν συγκεκριμένες ιδεολογικές οπτικές θέασης της πραγματικότητας κι ως εκ τούτου οι γλωσσικές επιλογές δεν είναι ουδέτερες αλλά πολιτικές επιλογές (κριτικός γραμματισμός).
- Αντιστικτικά να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τα χαρακτηριστικά του ακαδημαϊκού-επιστημονικού λόγου και τα μέσα που χρησιμοποιούνται από αυτόν (γλωσσικός γραμματισμός).
- Να ασκηθούν στην παραγωγή προσχεδιασμένου προφορικού λόγου και στην προφορική έκθεση των απόψεών τους μέσω της παρουσίασης των αποτελεσμάτων της ομαδικής εργασίας τους (γλωσσικός γραμματισμός).
- Να εξοικειωθούν με λογισμικά συνεργατικής γραφής, όπως το [Titanpad](#) (νέος γραμματισμός) (Κουτσογιάννης κ.ά. 2011).
- Να καταστούν ικανοί να χρησιμοποιούν τη γλώσσα για να μεταβάλλουν μια δεδομένη στρατηγική πειθούς σε διαφορετική προκειμένου να προσεγγίσουν



με διαφορετικό τρόπο το ακροατήριο ή να απευθυνθούν σε διαφορετικό ακροατήριο (γλωσσικός γραμματισμός).

Διδακτικές πρακτικές

Στο σενάριο προβλέπεται η χρήση διαφορετικών διδακτικών τεχνικών για να ικανοποιηθούν οι στόχοι του. Αρχικά, προβλέπεται η χρήση της ιδεοθύελλας, για να κατανοήσουν οι μαθητές ότι η συμμετοχή τους είναι επιβεβλημένη και να δώσουν βιωματικά στοιχεία στην έναρξη του σεναρίου. Στη συνέχεια, όλη η εργασία θα υλοποιηθεί με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, γιατί επιτρέπει την ανάπτυξη της δεξιότητας συνεργασίας και την αύξηση της απόδοσης στο πλαίσιο ομάδων που λειτουργούν δημοκρατικά και με αμοιβαίο σεβασμό. Σύμφωνα με την παιδαγωγική θεωρία του Vygotsky, η ομαδική συνεργασία δημιουργεί συνεργάτες και ενεργούς συμμετόχους στην παραγωγή και ανταλλαγή ιδεών αναπτύσσοντας την κοινωνική τους δεξιότητα και τη δημοκρατική στάση έναντι των ιδεών του άλλου. Ο ρόλος του διδάσκοντος είναι επικουρικός, καθοδηγητικός και στοχεύει στην ομαλή εκτέλεση του σεναρίου, γι' αυτό δεν παρεμβαίνει υποκαθιστώντας τους μαθητές, αλλά φροντίζει για την επίτευξη της καθοδηγούμενης διερεύνησης, ώστε να μη σπαταληθεί και ο χρόνος και να μην αποπροσανατολιστούν προς επουσιώδη στοιχεία οι ομάδες.

Σημαντική για τους στόχους του σεναρίου είναι η επίτευξη της κριτικής επεξεργασίας των πηγών και των εργαλείων μόρφωσης. Με αυτά αναφερόμαστε στις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται σαν μέσο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί επωφελώς ή και βλαπτικά. Επομένως, οι μαθητές θα χρησιμοποιήσουν τις ΤΠΕ, αλλά με κριτικό πνεύμα και με επιφύλαξη ως προς το πληροφοριακό υλικό που θα αντλήσουν από αυτές.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για τη σύνταξη του σεναρίου αποτέλεσε η κάλυψη του σχετικού κεφαλαίου της διδακτέας ύλης της Νεοελληνικής Γλώσσας της Α' Λυκείου. Ωστόσο, με



αφετηρία αυτό γίνεται προσπάθεια να μη λάβει το σενάριο τις διαστάσεις ενός τυπικού μαθήματος παραδοσιακής λογικής, αλλά να χρησιμοποιηθεί ως μέσο και ερέθισμα για την προσέγγιση των τρόπων ή στρατηγικών πειθούς που χρησιμοποιούνται σε όλες τις πτυχές της ατομικής και της δημόσιας και κοινωνικής ζωής. Στόχος του σεναρίου είναι να αναδειχτούν οι καθόλου ουδέτερες χρήσεις των στρατηγικών πειθούς και η φώτιση των ιδεολογικά φορτισμένων οπτικών που συναντάμε σχεδόν παντού στον δημόσιο λόγο και στον αχανή κόσμο του διαδικτυακού σύμπαντος. Οι μαθητές μας στην ευαίσθητη ηλικία της εφηβείας δέχονται απειρία ερεθισμάτων και απλώς απολαμβάνουν αυτό το νέο περιβάλλον, χωρίς συνήθως να αναγνωρίζουν τους κινδύνους που εμπεριέχουν τα άπειρα αυτά μηνύματα. Αυτή η στάση τους έναντι του διαδικτύου επιδιώκεται μέσω του σεναρίου αυτού να μεταβληθεί και να υποδέχονται με κριτικό τρόπο οτιδήποτε προσλαμβάνουν από τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο εμπίπτει στην 1η διδακτική ενότητα του σχολικού εγχειριδίου, η οποία φέρει τον γενικό τίτλο «Γλώσσα και Γλωσσικές Ποικιλίες» και συγκεκριμένα στην υποενότητα III. με τον τίτλο «Οι οπτικές της γλώσσας» και στην υποενότητα VII. «Οργάνωση του λόγου». Στην υποενότητα αυτήν το σενάριο εστιάζει στο δεύτερο μέρος, στο οποίο εξετάζονται «Η οργάνωση του λόγου και η πειθώ», και στο τρίτο μέρος, στο οποίο εξετάζονται «Η οργάνωση του λόγου και το επιχείρημα».

Σε σχέση με το νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Α΄ Λυκείου, το σενάριο επιδιώκει να καλύψει τους ακόλουθους στόχους:

«Να κατανοήσουν τον ρόλο που έχει το κανάλι της επικοινωνίας, σε συνάρτηση πάντα με την ιδιαιτερότητα των κοινωνικών πρακτικών, στο είδος του λόγου που παράγεται, να εντοπίζουν και να ερμηνεύουν τις διαφορές μεταξύ προφορικού, γραπτού, υβριδικού (μίξη προφορικού και γραπτού) και πολυτροπικού λόγου και να μπορούν να τις χρησιμοποιούν στον λόγο τους».



«Να είναι σε θέση να κινούνται με άνεση ανάμεσα σε καθημερινού και ακαδημαϊκού (επιστημονικού) τύπου κείμενα για την περιγραφή και την υποστήριξη των απόψεών τους».

«Να αποκτήσουν δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού τέτοιες, ώστε να χρησιμοποιούν με επάρκεια τις Νέες Τεχνολογίες τόσο ως παιδαγωγικά μέσα, όσο και ως μέσα για γράψιμο/ προσωπική έκφραση, διάβασμα και επικοινωνία».

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Το σενάριο οδηγεί τους μαθητές στη γνωριμία με νέα περιβάλλοντα εργασίας, όπως το λογισμικό παρουσίασης (Powerpoint), με τα οποία η εξοικείωση συνιστά θεμελιώδη γνώση του ψηφιακού γραμματισμού για την εποχή μας. Προάγει επίσης τη συνεργατική παραγωγή κειμένου μέσω του λογισμικού [Titanpad](#) συμβάλλοντας έτσι στη διαμόρφωση νέων ταυτοτήτων ικανών να συνεργάζονται και να συμμετέχουν στην παραγωγή κειμένων διομαδικά. Κυρίως όμως με το σενάριο επιδιώκεται η καλλιέργεια του κριτικού γραμματισμού, της διαμόρφωσης δηλαδή κριτικής στάσης έναντι των πάσης φύσεως πληροφοριών που δέχονται από τις ποικίλες πηγές πληροφόρησης.

Κείμενα

- [«Ελληνική γλώσσα. Από τη Φρικηπαίδεια, την ελεύθερη παρωδία»](#)
- [Γιάννης Χάρης, «Γλωσσική μυθολογία, 10 Μύθοι για την ελληνική γλώσσα»](#)
- [Πρεσβύτερος Τρικαλιώτης, «Φρουρός της ελληνικής γλώσσας η εκκλησία μας»](#)
- [Α.Φ. Χριστίδη, «Η αρχαία και η νεότερη ελληνική γλώσσα: η αυτονομία της δημοτικής»](#)
- [Έρευνα: Μιλάει γρήγορα όποιος ... πείθει καλύτερα.](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1ο δίωρο:



Στο εργαστήριο της πληροφορικής κατά την έναρξη του 1ου διώρου της εφαρμογής ο διδάσκων προχωρεί σε προφορική ενημέρωση των μαθητών για το περιεχόμενο του σεναρίου, για τους στόχους του και για τα στάδια που θα υλοποιηθούν.

Το τμήμα χωρίζεται σε τέσσερις ομάδες κατά το δυνατόν με ελεύθερη επιλογή των μαθητών, εκτός αν ο διδάσκων κρίνει πως θα προκληθεί πρόβλημα από τη σύσταση κάποιας ομάδας, οπότε επεμβαίνει και αποκαθιστά με ευγενικό και εύσχημο τρόπο τη συγκρότηση των ομάδων. Είναι δυνατόν να διαμορφωθούν οι τέσσερις ομάδες και με κλήρωση ή με εντελώς τυχαίο τρόπο. Ακολούθως ξεκινά μια ιδεοθύελλα με σκοπό να αναφερθούν παραδείγματα για διαφορετικές και προβληματικές μορφές στρατηγικών (τρόπων και μέσων) πειθούς από ποικίλους χώρους, όπως η πολιτική συζήτηση, η τηλεοπτική καθημερινότητα, η τηλεφωνική προώθηση προϊόντων, οι χώροι κοινωνικής δικτύωσης ([Facebook](#), [Twitter](#) κτλ.). Ο λόγος δίνεται κυρίως στα παιδιά, για να θυμηθούν και να παρουσιάσουν βιωματικά παραδείγματα επιχειρημάτων και τεκμηρίων που τα ίδια έχουν αντιληφθεί στα προαναφερθέντα πεδία ή χρησιμοποιήσει στους χώρους στους οποίους ζουν καθημερινά (σχολείο, παρέα, οικογένεια). Αν ο διδάσκων διακρίνει σχετική δυστοκία, αναφέρει ο ίδιος τους ανωτέρω χώρους της δημόσιας και της ιδιωτικής ζωής, προκειμένου να διευκολύνει την εξεύρεση παραδειγμάτων από τους ίδιους τους μαθητές.

Στο σημείο αυτό προτείνεται ο ίδιος ο διδάσκων να αναγράφει στον πίνακα τις στρατηγικές πειθούς που αναφέρουν οι μαθητές αλλά ταξινομημένες σε τρεις στήλες (Λογική, Συναίσθημα και Ήθος-Αυθεντία) με βάση τη θεωρία για τους τρόπους πειθούς του Αριστοτέλη που διδάσκεται στη Γ' Λυκείου και μόνο με την ολοκλήρωση της ιδεοθύελλας να τιτλοφορήσει τις τρεις ομάδες-στήλες δίνοντας έτσι, επαγωγικά και συνοψιστικά, τη θεωρία. Σημειώνεται πως στην ύλη και το εγχειρίδιο της Α' Λυκείου αναφορά γίνεται μόνο στη Λογική και στη δομή του επιχειρήματος, αλλά ο περιορισμός σε αυτό και η στείρα προσκόλληση στο διδακτικό εγχειρίδιο κρίνονται παιδαγωγικά άγωνα και χωρίς απόδοση.



Ακολούθως δίνονται τα τέσσερα Φύλλα Εργασίας στις ομάδες. Στο [1ο Φύλλο Εργασίας](#) δίνονται το κείμενο από τη Φρικηπαίδεια, που παρωδεί τον γλωσσικό μεγαλοϊδεατισμό ορισμένων Ελλήνων, και το κείμενο της έρευνας του BBC για τον πιο πειστικό ομιλητή. Αυτό, το κείμενο δηλ. της έρευνας, θα δοθεί σε όλες τις ομάδες εργασίας. Στο [2ο Φύλλο Εργασίας](#) δίνεται ως πρώτο το εισαγωγικό κείμενο του Γιάννη Χάρη, «Γλωσσική μυθολογία, 10 Μύθοι για την ελληνική γλώσσα», με το οποίο σε γλώσσα δοκιμαϊκή εισάγονται δέκα κείμενα που αναλύουν και αποδομούν μύθους για την ελληνική γλώσσα. Στο [3ο Φύλλο Εργασίας](#) δίνεται ως πρώτο το μακροσκελές άρθρο του Πρεσβύτερου Τρικαλιώτη με τίτλο «Φρουρός της ελληνικής γλώσσας η εκκλησία μας». Στο άρθρο αυτό ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί πολλές απόψεις αυθεντιών και παραθέτει ποικιλία τεκμηρίων, ενώ δε φείδεται επιθέτων και φορτισμένου λεξιλογίου ενγένει. Στο [4ο Φύλλο Εργασίας](#) δίνεται ως πρώτο το άρθρο του Α.Φ. Χριστίδη, «Η αρχαία και η νεότερη ελληνική γλώσσα: η αυτονομία της δημοτικής» στο οποίο ο καθηγητής Χριστίδης με απόλυτα επιστημονικά τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία και σε γλώσσα αυστηρά ακαδημαϊκή καταρρίπτει έναν ακόμη μύθο σχετικά με τη σχέση αρχαίας και νέας ελληνικής γλώσσας.

Με τις ερωτήσεις ζητάμε από τις ομάδες να εντοπίσουν τις στρατηγικές πειθούς που χρησιμοποιούνται και τις κάθε λογής οπτικές που επιβάλλουν τα δοθέντα κείμενα και στο τέλος να ανιχνεύσουν τη χρήση της γλώσσας που γίνεται και τις σκοπιμότητες που εξυπηρετεί. Στο τέλος της 1ης ώρας κάθε ομάδα δημιουργεί ένα αρχείο παρουσίασης με το οποίο θα παρουσιάσει τις απόψεις της στην ολομέλεια.

Η δεύτερη ώρα του 1ου διώρου αφιερώνεται στην προφορική παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια. Ένας ή δύο εκπρόσωποι κάθε ομάδας αναλαμβάνουν να παρουσιάσουν προφορικά το έργο της, ενώ ένας τρίτος καταγράφει στον πίνακα τα βασικά σημεία των θέσεων της ομάδας.

Κατά το 1ο δίωρο χρησιμοποιείται το διαδίκτυο ως πόρος απόκτησης των προς εξέταση κειμένων και το λογισμικό της παρουσίασης (Powerpoint) και είναι απλό στις απαιτήσεις του ψηφιακού γραμματισμού, χωρίς να δημιουργεί ιδιαίτερα



προβλήματα. Είναι πιθανό η δημιουργία των αρχείων παρουσίασης να μην ολοκληρωθεί στη διάρκεια της πρώτης, αλλά να επεκταθεί και στην αρχή της δεύτερης ώρας. Στο σημείο αυτό χρειάζεται έλεγχος, για να ολοκληρωθούν οι προβλεπόμενες εργασίες για το 1ο δίωρο. Η έμφαση κατά το δίωρο αυτό δίνεται στην κατανόηση των κινδύνων που περιέχονται στο διαδίκτυο και στόχος μας είναι η ανάδειξή τους και η ενίσχυση της κριτικής στάσης των μαθητών μας προκειμένου να τους αποφύγουν.

Εργασία ομαδική για το σπίτι: *Βρείτε, λειτουργώντας ως ομάδα, στα κείμενα που εξετάσατε κατά τη διάρκεια του μαθήματος άλλες στρατηγικές πειθούς πέραν της λογικής και παρουσιάστε τα προϊόντα της έρευνάς σας ταξινομημένα θεματικά σε ένα πολυτροπικό αρχείο παρουσίασης προσθέτοντας εικόνες, βίντεο ή οτιδήποτε άλλο κρίνετε ταιριαστό. Σκεφτείτε επίσης και παραθέστε και αντεπιχειρήματα, με τα οποία θα αντικρούσετε τις απόψεις που περιέχονται στο κείμενο ή στα κείμενα που μελετήσατε κατά το πρώτο δίωρο.*

2ο δίωρο

Κατά το 2ο δίωρο το σενάριο θα επικεντρωθεί στην παραγωγή επιχειρηματολογίας υπέρ και κατά για ένα επίκαιρο θέμα της περιόδου και του τόπου στον οποίο θα εφαρμοστεί. Τα θέματα αυτά μπορεί να είναι κλασικά, όπως ένα θέμα της διδακτέας ύλης της Α΄ Λυκείου, ή και εντελώς αντισυμβατικά. Ενδεικτικά αναφέρονται εδώ ορισμένα: τηλεθέαση, γλωσσομάθεια, χάσμα γενεών, ένα συγκεκριμένο έργο τέχνης, δημοκρατία, αξιολόγηση, καταλήψεις σχολείων, μεταναστευτικό, Ολοκαύτωμα κτλ. Είναι ενδιαφέρον να επιλέξει ο διδάσκων ένα θέμα βιωματικό, από την περιοχή του σχολείου, για το οποίο οι μαθητές και οι μαθήτριες έχουν παραστάσεις και εμπειρίες, οπότε θα διευκολυνθεί πολύ η επεξεργασία του κατά τη συλλογή επιχειρημάτων.

Ορίζεται λοιπόν ένα θέμα, π.χ. η τηλεθέαση, και κατά τη διάρκεια της 3ης ώρας οι δυο ομάδες αναζητούν επιχειρήματα υπέρ της τηλεθέασης (βλ. [5ο Φύλλο Εργασίας](#)) και οι υπόλοιπες δύο επιχειρήματα εναντίον (βλ. [6ο Φύλλο Εργασίας](#)). Οι



δυο ομάδες που αναζητούν επιχειρήματα υπέρ δε συνεργάζονται μεταξύ τους κατά την πρώτη ώρα του διώρου αυτού. Το ίδιο ανεξάρτητα εργάζονται και οι ομάδες που αναζητούν επιχειρήματα εναντίον της τηλεθέσης. Συγκεντρώνουν τα επιχειρήματά τους σε ένα αρχείο επεξεργαστή κειμένου και ανά δύο οι ομάδες επεξεργάζονται μέσω του λογισμικού συνεργατικής γραφής [Titanpad](#), για να συνθέσουν και να συνεπεξεργαστούν τα επιχειρήματά τους, ώστε να δημιουργήσουν την τελική επιχειρηματολογία με την οποία θα υπερασπιστούν τη θέση που οφείλουν να στηρίζουν. Το λογισμικό αυτό είναι πολύ απλό και χρειάζεται μόνο δυο λογαριασμούς ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ώστε ο ένας, η μια δηλ. ομάδα, να προσκαλέσει τον άλλο, για να επεξεργαστούν ταυτόχρονα τα στοιχεία που έχουν συλλέξει.

Κατά τη δεύτερη ώρα του 2ου διώρου οι δυο παρατάξεις, η υπέρ και η κατά, θα εκθέσουν στην ολομέλεια τα επιχειρήματά τους δίνοντας έμφαση στην προφορική έκφραση και στην επαρκή ανάπτυξη κάθε επιχειρήματος. Προσοχή θα χρειαστεί, ώστε να σκηνοθετηθεί έτσι η παρουσίαση, για να συμμετάσχουν όλοι σχεδόν οι μαθητές των δύο παρατάξεων.

Εργασία ατομική για το σπίτι: Προσπαθήστε να συνθέσετε ένα δοκίμιο ή ένα άρθρο 3-4 παραγράφων συνδυάζοντας τα επιχειρήματα που εκφράστηκαν από τις ομάδες υπέρ ή κατά και επιλέγοντας από αυτά τα πιο σημαντικά και αποστείλετέ το στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο του καθηγητή σας.

Το σενάριο θα αποδειχτεί αποτελεσματικό μόνο αν όλοι οι μαθητές συμμετάσχουν στην επεξεργασία των κειμένων και στην παρουσίαση των θέσεων υπέρ ή εναντίον του θέματος που αναλύεται. Ενδιαφέρει κυρίως να μπορέσουν οι μαθητές λειτουργώντας στο πλαίσιο της ομάδας να συλλειτουργήσουν και να υποτάξουν το προσωπικό στοιχείο στο συλλογικό όφελος. Να αντιληφθούν επί πλέον ότι κυρίως σε μια δημοκρατική πολιτεία ενδιαφέρει η λογική επιχειρηματολογία και δευτερευόντως η θέση που υποστηρίζεται. Μάλιστα το τελευταίο είναι πολύ αναγκαίο, για να αναπτυχθεί και η ανεκτικότητα προς το διαφορετικό και έτσι να



υποβαθμιστεί ο ρατσισμός που στις μέρες μας ανθεί και δηλητηριάζει τις κοινωνίες μας.



ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1ο Φύλλο εργασίας (για την Α' ομάδα)

Κείμενα:

- α) "Ελληνική γλώσσα. Από τη Φρικηπαίδεια, την ελεύθερη παρωδία"
- β) Έρευνα: Μιλάει γρήγορα όποιος ... πείθει καλύτερα.

Ερωτήσεις:

Αφού μελετήσετε τα ανωτέρω κείμενα, απαντήστε τα ερωτήματα που ακολουθούν σε ένα αρχείο Παρουσίασης με το οποίο θα παρουσιάσετε τις απόψεις της ομάδας σας στην ολομέλεια.

- 1) Στα ανωτέρω κείμενα ποιες στρατηγικές πειθούς χρησιμοποιούνται;
- 2) Ποιες οπτικές (ιδεολογικές, επιστημονικές ή άλλες) επιβάλλει κάθε κείμενο;
- 3) Πώς χρησιμοποιούν τη γλώσσα στην κατασκευή του νοήματος (ποιες λέξεις, σημεία στίξης, ποια μέρη του λόγου κυρίως); Π.χ. πώς δημιουργούν ή καταρρίπτουν την αντίληψη ότι η ελληνική γλώσσα είναι η πιο σπουδαία και τρανή του κόσμου;
- 4) Ποιο ιδεολογικό και κοινωνικό-πολιτικό περικείμενο¹ διακρίνετε σε κάθε κείμενο και πώς το κείμενο επηρεάζεται από αυτό;
- 5) Σε διαφορετικό περικείμενο πιστεύετε πως οι στρατηγικές πειθούς των κειμένων θα μεταβάλλονταν και γιατί;

2ο Φύλλο εργασίας (για τη Β' ομάδα)

Κείμενα:

- α) Γιάννης Χάρης, Γλωσσική μυθολογία, 10 Μύθοι για την ελληνική γλώσσα
- β) Έρευνα: Μιλάει γρήγορα όποιος ... πείθει καλύτερα.

Ερωτήσεις:

¹ Περικείμενο είναι το γλωσσικό και εξωγλωσσικό περιβάλλον ενός κειμένου, οτιδήποτε δηλ. συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με αυτό. Το περικείμενο αναφέρεται από κοινού στους συνομιλητές, στις χρονικές και τοπικές παραμέτρους της γλωσσικής πράξης καθώς και στις πεποιθήσεις, τις γνώσεις και τις προθέσεις όσων συμμετέχουν στη γλωσσική πράξη.



Απαντήστε τα ερωτήματα που ακολουθούν σε ένα αρχείο Παρουσίασης με το οποίο θα παρουσιάσετε τις απόψεις της ομάδας σας στην ολομέλεια.

- 1) Στα ανωτέρω κείμενα ποιες στρατηγικές πειθούς χρησιμοποιούνται;
- 2) Ποιες οπτικές (ιδεολογικές, επιστημονικές ή άλλες) επιβάλλει κάθε κείμενο;
- 3) Πώς χρησιμοποιούν τη γλώσσα στην κατασκευή του νοήματος (ποιες λέξεις, σημεία στίξης, ποια μέρη του λόγου κυρίως); Π.χ. πώς δημιουργούν ή καταρρίπτουν την αντίληψη ότι η ελληνική γλώσσα είναι η πιο σπουδαία και τρανή του κόσμου;
- 4) Ποιο ιδεολογικό και κοινωνικό-πολιτικό περιεχόμενο διακρίνετε σε κάθε κείμενο και πώς το κείμενο επηρεάζεται από αυτό;
- 5) Σε διαφορετικό περιεχόμενο πιστεύετε πως οι στρατηγικές πειθούς των κειμένων θα μεταβάλλονταν και γιατί;

3ο Φύλλο εργασίας (για τη Γ' ομάδα)

Κείμενα:

- α) Πρεσβύτερος Τρικαλιώτης, "Φρουρός της ελληνικής γλώσσας η εκκλησία μας, "
- β) Έρευνα: [Μιλάει γρήγορα όποιος ...πειθεί καλύτερα.](#)

Ερωτήσεις:

Απαντήστε τα ερωτήματα που ακολουθούν σε ένα αρχείο Παρουσίασης με το οποίο θα παρουσιάσετε τις απόψεις της ομάδας σας στην ολομέλεια.

- 1) Στα ανωτέρω κείμενα ποιες στρατηγικές πειθούς χρησιμοποιούνται;
- 2) Ποιες οπτικές (ιδεολογικές, επιστημονικές ή άλλες) επιβάλλει κάθε κείμενο;
- 3) Πώς χρησιμοποιούν τη γλώσσα στην κατασκευή του νοήματος (ποιες λέξεις, σημεία στίξης, ποια μέρη του λόγου κυρίως); Π.χ. πώς δημιουργούν ή καταρρίπτουν την αντίληψη ότι η ελληνική γλώσσα είναι η πιο σπουδαία και τρανή του κόσμου;
- 4) Ποιο ιδεολογικό και κοινωνικό-πολιτικό περιεχόμενο διακρίνετε σε κάθε κείμενο και πώς το κείμενο επηρεάζεται από αυτό;
- 5) Σε διαφορετικό περιεχόμενο πιστεύετε πως οι στρατηγικές πειθούς των κειμένων θα μεταβάλλονταν και γιατί;



4ο Φύλλο εργασίας (για τη Δ' ομάδα)

Κείμενα:

- α) Α.Φ. Χριστίδη, *Η αρχαία και η νεότερη ελληνική γλώσσα: η αυτονομία της δημοτικής*
- β) Έρευνα: *Μιλάει γρήγορα όποιος ... πείθει καλύτερα.*

Ερωτήσεις:

Απαντήστε τα ερωτήματα που ακολουθούν σε ένα αρχείο Παρουσίασης με το οποίο θα παρουσιάσετε τις απόψεις της ομάδας σας στην ολομέλεια.

- 1) Στα ανωτέρω κείμενα ποιες στρατηγικές πειθούς χρησιμοποιούνται;
- 2) Ποιες οπτικές (ιδεολογικές, επιστημονικές ή άλλες) επιβάλλει κάθε κείμενο;
- 3) Πώς χρησιμοποιούν τη γλώσσα στην κατασκευή του νοήματος (ποιες λέξεις, σημεία στίξης, ποια μέρη του λόγου κυρίως); Π.χ. πώς δημιουργούν ή καταρρίπτουν την αντίληψη ότι η ελληνική γλώσσα είναι η πιο σπουδαία και τρανή του κόσμου;
- 4) Ποιο ιδεολογικό και κοινωνικό-πολιτικό περιεχόμενο διακρίνετε σε κάθε κείμενο και πώς το κείμενο επηρεάζεται από αυτό;
- 5) Σε διαφορετικό περιεχόμενο πιστεύετε πως οι στρατηγικές πειθούς των κειμένων θα μεταβάλλονταν και γιατί;

5ο Φύλλο εργασίας (για την Α' και Β' ομάδα)

- α) Για το ζήτημα της τηλεθέασης συγκεντρώστε ως ομάδα 5-8 επιχειρήματα υπέρ και β) παραθέστε τα σε μορφή καταλόγου, αφού τα ομαδοποιήσετε ανάλογα με το νόημά τους.
- γ) Επικοινωνήστε μέσω του λογισμικού συνεργατικής γραφής titanpad.com με την άλλη ομάδα που ασχολείται με την ίδια επιχειρηματολογία με εσάς και συνθέστε, αφού συνεπεξεργαστείτε, τα επιχειρήματά σας, ώστε να δημιουργήσετε την τελική επιχειρηματολογία με την οποία θα υπερασπιστείτε τη θέση σας.



δ) Καταναίμετε τα επιχειρήματα ως «παράταξη υπεράσπισης» ανάμεσα στα μέλη σας και οργανώστε την προφορική σας παρουσίαση, που θα συντελεστεί τη δεύτερη ώρα του διώρου.

6ο Φύλλο εργασίας (για τη Γ΄ και Δ΄ ομάδα)

- α) Για το ζήτημα της τηλεθέασης συγκεντρώστε ως ομάδα 5-8 επιχειρήματα κατά και β) παραθέστε τα σε μορφή καταλόγου, αφού τα ομαδοποιήσετε ανάλογα με το νόημά τους.
- γ) Επικοινωνήστε μέσω του λογισμικού συνεργατικής γραφής titanpad.com με την άλλη ομάδα που ασχολείται με την ίδια επιχειρηματολογία με εσάς και συνθέστε, αφού συνεπεξεργαστείτε, τα επιχειρήματά σας, ώστε να δημιουργήσετε την τελική επιχειρηματολογία με την οποία θα υπερασπιστείτε τη θέση σας.
- δ) Καταναίμετε τα επιχειρήματα ως «παράταξη απόρριψης» ανάμεσα στα μέλη σας και οργανώστε την προφορική σας παρουσίαση που θα συντελεστεί τη δεύτερη ώρα του διώρου.



Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Μια άλλη εκδοχή θα μπορούσε να αφορά την πρόσθεση δυο επί πλέον ωρών στη διάρκεια των οποίων θα επεξεργαστούν αρχικά οι ομάδες και στη συνέχεια σε ολομέλεια τα κείμενα των γραπτών εργασιών για το σπίτι και του 1ου διώρου και του 2ου. Στη διάρκεια αυτού του 3ου διώρου είναι δυνατόν να αναζητηθούν από τους μαθητές οι τυχόν αδυναμίες που υπάρχουν στα μαθητικά τους δοκίμια. Η διόρθωση αυτή θα μπορούσε να γίνει σε ανώνυμα μαθητικά δοκίμια που θα μοιραστούν αρχικά στις 4 (ή και περισσότερες, αν κριθεί από τον διδάσκοντα εφικτό και υπάρχουν επαρκή μαθητικά δοκίμια) ομάδες, για να τα διορθώσουν επισημαίνοντας αδυναμίες, ελλείψεις και άλλα λάθη.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Εφόσον ο διδάσκων φροντίσει την τήρηση των χρονικών ορίων, δεν είναι πιθανό άλλο πρόβλημα να δυσχεράνει την υλοποίηση του σεναρίου. Η γνώση του λογισμικού [Titanpad](#) είναι απλούστατη, αλλά κρίνεται σημαντικό να το έχει δοκιμάσει ο διδάσκων πριν από την εφαρμογή του σεναρίου, ώστε να μην υπάρξει καμιά δυσκολία. Το έργο της σύνθεσης νέου κειμένου από δυο ή περισσότερα διαφορετικά είναι ένα σημείο ίσως δύσκολο, αν δεν το έχει ξαναχρησιμοποιήσει στην τάξη ο διδάσκων. Γι' αυτό και για να αναπτυχθεί ο κριτικός γραμματισμός, μια και εκεί κυρίως αποβλέπει και προσφέρει αυτό το είδος άσκησης, προτείνεται να ενταχθεί αυτό το είδος παραγωγής κειμένου στη σκοποθεσία του φιλολόγου.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κουτσογιάννης, Δ., Παυλίδου, Μ. & Ι. Χαλυσιάνη. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.



Schunk, D. H. 2010. *Θεωρίες μάθησης, μια εκπαιδευτική θεώρηση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.